

Evanjelická DIAKONIA ECAV na Slovensku
Referát Zborovej DIAKONIE

MANUÁL
pre vznik Zborovej DIAKONIE v cirkevných zboroch

Zuzana Kolárovská, farárka,
vedúca Referátu ZbD ED ECAV na Slovensku

Pre používanie v EHO zakladateľských cirkvách upravila a spracovala
Mária Párnicka

Obsah

Používané skratky	4
Diakonia	5
Čo všetko obsahuje slovo diakonia?	5
Zborová diakonia	6
Cieľ Zborovej Diakonie v Cirkevných zboroch ECAV	7
Analýza potrieb v CZ ECAV	8
A	
Diakonická skupina návštevnjej služby – DS NS;	8
Pravidelné návštevy	9
Občasné návštevy	9
Vysvetlenia	10
Prvé praktické kroky pri rozbiehaní Zborovej Diakonie v cirkevných zboroch ECAV	13
Podľa cieľových skupín je potrebné urobiť:	13
Mapovanie	14
Vedúci diakonickej skupiny návštevnjej služby v cirkevnom zbore	14
Návštevník- voluntér, člen diakonickej skupiny návštevnjej služby Zborovej Diakonie CZ	16
Úlohy	16
Duchovný cirkevného zboru a Zborová Diakonia	17
Zásady uplatňovania služieb	17
B	
Listiny na zriadenie Zborovej Diakonie v CZ	18
C	
Vzdelávanie koordinatorov a voluntérov DS:	18
Témy vzdelávania	19

Používané skratky

CZ	Cirkevný zbor
EHO	Ekumenická humanitná organizácia
DC	Dijakonijski Centar EHO
ZbD	Zborová DIAKONIA vykonávaná v CZ
DS	Diakonická skupina;
NS	Návštevná služba;
DS NS	Diakonická skupina návštevných služieb;
BU/SEKR	Biskupský úrad/Sekretariát;
ZbP/PV	Zborové presbyterstvo/Poradný výbor;
o.z	Občianske združenie;
n.o	Nezisková organizácia.

Diakonia

Slovo DIAKONIA je grécke slovo a znamená služba. V Novej zmluve sa každá činnosť cirkvi rozumie ako služba. Pán Ježiš sa sám nazval služobníkom – diakonom. „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal život ako výkupné za mnohých.“ - Mk 10,45. Potešujúco pôsobil na chudobných, chorých, ľudí na pokraji spoločnosti, ... Očakával, aby sa podobne chovali jeho učeníci.

Láska k blíznym a milosrdenstvo sú základnými elementmi kresťanskej existencie „V Kristu Ježiši totiž ani obriezka ani neobriezka nemá moci, ale viera činná skrze lásku.“ - G 5,6.

Čo všetko obsahuje slovo diakonia?

Diakonia je:

- výraz Božej lásky ku všetkým ľuďom;
- výraz lásky človeka k Pánu Bohu v službe blížnemu;
- praktický život viery – spôsob života kresťana;
- tá stránka viery, ktorá sa skláňa k človeku v núdzi;
- viera kresťanského zboru žitá v slove a v skutku;
- služba cirkvi – súčasť celkovej misie cirkvi;
- spoločenstvo silných so slabým;

Diakonia:

- pomáha tam, kde sú ťažko zvládnuteľné situácie;
- berie potreby ľudí vážne;
- nenechá sa znechutiť;
- nepozná hranice;
- prichádza s pomocou tam, kde ľudia alebo skupiny ľudí trpia najväčším vonkajším, alebo vnútorným nedostatkom;
- neuhýba ani pred úzkosťou duše človeka;
- nepohrda jednoduchým podaním ruky. Pohár čerstvej vody sa môže stať nositeľom lásky;
- pomoc DIAKONIE patrí celému človeku. Objektom DIAKONIE je človek – blížny!

Na otázku „A kto mi je blížny?“ L 10,29 odpovedal Pán Ježiš v príbehu O milosrdnom Samaritánovi: L 10,25 – 37.

Nezáleží na tom, kto je môj blížny, ale na tom, komu sa stanem blížnym. Ten, kto potrebuje moju pomoc, je môj blížny. Blížneho si nemôžem vybrať.

Na otázku, aká je dôležitá láska k blíznym v živote každého kresťana, odpovedá Pán Ježiš takto: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou myslou. To je veľké a prvé prikázanie. A druhé je mu podobné: Milovať budeš blížneho, ako seba samého. Na týchto dvoch prikázaniach sa zakladá celý zákon aj proroci.“ – Mt 22,37-40.

V prvotných kresťanských zboroch bola vzájomná láska a pomoc samozrejماً. Z kresťanov vyžarovala Božia láska aj na nekresťanov. „Vaša prítivosť nech je známa všetkým ľuďom.“ – Filip 4,5. V mnohých CZ bola organizovaná pomoc tým, ktorí ju potrebovali.

Neskôr CZ umiestňovali svojich zvlášť nevyliciteľne chorých a zomierajúcich do domovov, ktoré zriaďovali na tieto účely.

V stredoveku boli centrami lásky k blíznym kláštory. Postupne vstupovali do domácností skupiny opatrovateľov a ošetrovateľov chudobných a prinášali im pomoc.

Je zvláštne, že vždy sú to deti, ktoré dospelých privedú buď priamo alebo nepriamo k nejakej činnosti. Tak to bolo aj v 20.storočí. Po vojnách a katastrofách zostávali deti sirotami a následkom toho žobrákmi a zlodejmi. Tí kresťania, ktorí Božie slovo brali doslovne (nazývali ich pietisti), cítili sa ním byť vyzvaní, aby v tejto situácii robili niečo konkrétne.

Aj v čase vzrastu priemyslu mnohí ľudia sa dostávali do núdze: starí, telesne postihnutí, chorí, nevidiaci, nepočujúci, sezónni robotníci a pod. V mnohých rodinách bola potrebná pomoc. Pomáhali im tí členovia CZ, ktorí poznali svoje dary služby a začali ich používať na slávu Pána Ježiša Krista.

Zborová diakonia

Služba lásky, má byť súčasťou života každého kresťana a má sa prejavovať v živote cirkevného zboru, ktorý je nositeľom, vykonávateľom diakonie.

Pomoc ako služba lásky – DIAKONIA poskytovaná človekom človeku – blížnemu na pôde cirkevného zboru sa nazýva:

Zborová diakonia – (ZbD)

Každý člen cirkevného zboru má svojimi darmi prispievať k tomu, aby sa jeho cirkevný zbor stal diakonickým cirkevným zborom, to znamená zborom slúžiacim. V takomto CZ si všetci členovia slúžia navzájom svojimi darmi (1K 12), aby ich službou boli naplnené potreby všetkých: „A tak teda, dokiaľ máte čas, čiňte dobre všetkým, ale najmä domácim viery.“ – G 6,10.

Cirkevné zbory by mali byť oázami s ľuďmi, ktorí by:

- nezamestnaným dávali nádej (pomáhali nájsť zamestnanie);
- deti, mládež a rodiny (najmä zo slabších sociálnych vrstiev) viedli a podporovali (zborové kluby, špeciálne programy pre mládež a rodiny);
- chudobných zaopatrovali;
- starých ľudí prijímali a navštevovali (zriaďovanie klubov pre denný pobyt);
- chorým pomáhali;
- zomierajúcich sprevádzali;

- smútiacich sprevádzaním posilňovali a potešovali;
- postihnutým rozvíjali šance pre život ich integráciou (bezbariérové prístupy do zborových priestorov);
- radili pomoc hľadajúcim (odborná a duchovná poradenská služba a sprevádzanie);
- migrantov prijímali;
- bezdomovcom pomáhali zapojiť sa znova do života (teplé jedlá, ošatenie, príležitostná práca, zamestnanie)
- aj iné (podľa potrieb ľudí).

Zborová diakonia je služba, ktorá sa venuje komplexnej starostlivosti o človeka – telo, dušu a ducha. Poskytujú ju členovia CZ svojim členom a obyvateľom na územnej pôsobnosti CZ ECAV, ktorí o službu požiadajú bez rozdielu vierovyznania.

Zborová diakonia vytvára a udržiava živý kontakt medzi CZ a jeho členmi, ktorí sa už v ňom nemôžu aktívne zúčastňovať.

Zborová diakonia pomáha v budovaní a raste cirkevného zboru v telo Kristovo.

Členovia diakonických skupín Zborovej diakonie (DS ZbD) sú vyslancami CZ. Vystupujú a slúžia v jeho mene.

Cieľ Zborovej Diakonie v Cirkevných zboroch ECAV

Každý CZ má rozvíjať svoju Zborovú DIAKONIU¹ vytváraním:

A. Diakonických skupín;

B. Stará sa o stále vzdelávanie a sprevádzanie pracovníkov svojej ZbD.

A.

1. Diakonická skupina návštevných služieb – DS NS: vytvorená z ochotných dobrovoľníkov;

2. Diakonická skupina – DS s špecializovaným účelom: pracovníci a dobrovoľníci ktorí sú uschopnení a po možnosti vyškolení pre prácu s ľuďmi s osobitnými potrebami a ľuďmi na okraji spoločnosti

B.

Listiny na zriadenie a registráciu DS v CZ ako občianskeho združenia, čiže neziskovej organizácie sú predpísané v Zákone o združovaní občanov z roku 1990 ale sa pripravuje nový zákon ktorý by sa mal schváliť do kraja roku 2007. Ak by o to cirkevný zbor mal záujem môže sa ohlásiť v EHO a ona mu v tejto záležitosti pomôže

C.

Vzdelávanie.

¹ Zborová DIAKONIA musí byť súčasťou všetkých aktivít cirkevného zboru v rámci jeho vnútornej misie.

Analýza potrieb v CZ ECAV

Keď sa CZ rozhodne založiť ZbD je potrebné, aby si urobil analýzu všetkých potrieb ľudí na území svojho pôsobenia. Analýzu vypracuje dobrovoľník (môže mať pomocníka) na základe vlastného poznania ľudí, informácií od presbyterov (keď prijmú toto poverenie) a aktívnych členov CZ (tých, ktorí členov CZ a ich situáciu najlepšie poznajú).

Po zistení potrieb (návštevy, občasná pomoc, pomoc pri opatrovaní, opatrovanie, ošetrovanie, prechádzková rehabilitácia a pod.) je potrebné zvážiť, pre naplnenie ktorých potrieb má CZ ľudí už k dispozícii. Je potrebné osloviť ich osobne. Doterajšie skúsenosti niekoľkých CZ hovoria, že na výzvu z kazateľnice sa takmer nikto nehlasí. Do hľadania ochotných slúžiť sa má zapojiť modlitebné spoločenstvo CZ svojimi modlitbami.

Ak sa v CZ nájdú dvaja–traja ochotní slúžiť navštevovaním osamelých starých ľudí, je potrebné so službou začať a nečakať, kým sa hlásia alebo nájdú viacerí. Výsledky dvoch – troch môžu povzbudiť ďalších, ktorí sa sami pridajú alebo prijmú pozvanie.

Skúsenosti z Brazílie: Keď chce CZ Evanjelickej cirkvi v Brazílii rozbehnúť starostlivosť o členov svojho zboru, postupuje nasledovne: Požiada ses. diakonisy, aby prišli do ich CZ a urobili v ňom analýzu potrieb ľudí. Po mesiaci, keď je analýza hotová, predložia ju spoločenstvu CZ a vyzvú všetkých, aby sa modlili o to, aby sa Pán Boh dotkol srdc tých ľudí a ukázal ich spoločenstvu, ktorí majú dary pokryť všetky potreby ľudí odkázaných na pomoc. Ony veria, že v spoločenstve, uprostred ktorého je živý Pán Ježiš Kristus, sú ľudia s takými darmi, ktorými môžu byť pokryté všetky potreby. Títo obdarovaní ľudia nemusia ani tušiť, aké majú dary. Preto sú potrebné spoločné modlitby, aby v nich boli nahlas vyslovované potreby a tí, ktorí majú dary naplniť ich, aby počuli pozvanie k službe.²

A. Diakonická skupina návštevnej služby – DS NS;

Ak sa cirkevný zbor rozhodne začať Zborovú DIAKONIU formou návštev, vytvorí si diakonickú skupinu návštevnej služby, do ktorej by mali byť zapojení členovia (ženy aj muži) všetkých aktivít CZ, všetci tí, ktorí si môžu nájsť čas (akýkoľvek čas) pre návštevy. Tí, ktorí sa nemôžu pridať do tejto služby z akéhokoľvek dôvodu, by ju mali podporovať im možným spôsobom – morálne, modlitebne, finančne.

Návštevy sú vhodnou príležitosťou nielen na počúvanie navštíveného, ale zvlášť na pripomenutie, že cirkevnozborové spoločenstvo na neho myslí a Pán Ježiš ho miluje. Tieto návštevy dávajú priestor pre rozhovor o viere, o vzťahu s Pánom Bohom a pod. Rozhovor nesmie byť násilný. V prípade, že navštívený zažil nejaké sklamanie nevyhovárať mu ho, ale akceptovať jeho skúsenosť, city a pocity, poukázať na to, že si my ľudia navzájom uštedrujeme sklamanie (Pána Ježiša zradil priateľ). Ak si vytvoríme blízky vzťah s Pánom Ježišom, sklamanie ľudí nás tak nebudú bolieť. Bez Neho je umenie povzniesť sa a upokojiť sa tým, že každý si ponesie zodpovednosť za svoje konanie!

² Svedectvo jednej diakonisy

Návštevy môžu veľmi pomôcť opatrovateľom, ktorí opatrujú svojich príbuzných. Keď ich v niektoré dni a hodiny (podľa vzájomnej dohody) zastúpia pri opatrovanom, aby si opatrovateľ mohol vybaviť osobné záležitosti a potreby mimo domova, bude to pre nich neoceniteľná pomoc. Nákupy by si opatrovateľ mal robiť sám, aby sa dostal medzi ľudí. V čase väčších nákupov by ho pri opatrovanom (ak to vyžaduje jeho stav) mohol tiež zastúpiť návštevník z DS NS.

- Byť v DS NS znamená byť k dispozícii Pánu Bohu pre Jeho službu človeku.
- Byť v DS NS znamená hľadať pre seba aktívne miesto v spoločenstve CZ, používať svoje dary pre službu Darcovi v službe blížnemu.
- Byť v DS NS nie je záväzná v nej aj zotrvať. Všetky dôvody nezotrvania v DS NS sú a musia byť akceptované DS i vedením CZ. Pre NS je možné rozhodnúť sa na určitý čas a pre určitých ľudí. Aj jedna hodina v týždni je krásnou, akceptovateľnou službou pred Pánom Ježišom Kristom.

Na prvom spoločnom stretnutí tých, ktorí chcú navštevovať, je potrebné ujasniť si, aké návštevy chce DS uskutočňovať:

a. pravidelné

b. občasné

Je pravdepodobné, že sa niektorí členovia rozhodnú pre pravidelné a iní pre občasné návštevy.

Pravidelné návštevy

a. Pravidelné návštevy sú tie, ktoré návštevník uskutočňuje:

1. Jedenkrát v týždni;
2. Jedenkrát za dva týždne;
3. Jedenkrát za mesiac;
4. Dvakrát v týždni;
5. Inak, podľa dohody s navštevovaným.

Občasné návštevy

b. Občasné návštevy sú tie, ktoré návštevník alebo návštevníci uskutočňujú:

1. Po pohrebe a pri výročiach smrti;
2. U chorých – úrazy, chronické ochorenia;
3. V Advente a v Pôste;
4. Po Vianociach, alebo na začiatku nového roka;
5. Pri cirkevnozborových slávnostiach, aktivitách;
6. Pri okrúhlych životných jubileách;
7. Pri jubileách svadby;
8. Pri jubileách krstu;
9. Iné.

Bez ohľadu na to, pre aké návštevy sa diakonická skupina návštevných služieb rozhodne, zvolí si koordinátora, ktorý bude všetky návštevy udržiavať v určitom poriadku: 1K 14,40: „...všetko nech sa deje slušne a v poriadku!“ 33: „lebo Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja.“

Vysvetlenia

a. Pre pravidelné návštevy je potrebné:

- spoločne urobiť predbežný zoznam tých, ktorí by podľa analýzy potrebovali pravidelné návštevy;
 - rozdeliť si a navštíviť všetkých podľa predbežného zoznamu a zistiť záujem o návštevy;
 - dohodnúť sa o konkrétnych návštevách s tými, ktorí prejavia záujem – deň a čas;
 - podľa dohody urobiť presný zoznam záujemcov a rozvrh návštev – dni a časy;
 - ak dotýčny žije sám bez príbuzenstva, dohodnúť sa s ním o pravidelných návštevách;
 - ak dotýčny žije sám a má rodinu, príbuzných, pravidelné návštevy dohodnúť aj s rodinou, aby nevznikali nedorozumenia;
 - urobiť zoznam návštevníkov a zosúladiť ich časové možnosti s požiadavkami záujemcov;
 - dohodnuté termíny návštev dodržiavať. Navštevovaný sa na ne pripravuje a veľmi sa im teší.
- Meškание návštevy môže navštevovaného znepokojiť a rozrušiť;
- príčinu zmeny návštevy oznámiť navštevovanému včas a hneď dohodnúť ďalší termín;
 - navštevovateľ potrebuje mať telefónne číslo navštevovaného a jeho príbuzných, resp. susedov, s ktorými sa môže kontaktovať (v prípade zmeny termínu návštevy a pod.);
 - navštevovateľ vedie záznamy DENNÍK o tých, ktorých navštevuje. Mesačnú správu odovzdáva koordinátorovi DS;
 - navštevovateľ môže navštevovanému prinášať pravidelne predplatenú literatúru a časopisy, traktáty, malé príbehy, životopisy atď.

CZ by mohli mať príručnú knižnicu vhodnej literatúry pre DS NS na požičanie navštevovaným.

Pravidelné návštevy zaväzujú k pravidelnosti. Majú tú výhodu, že si ich možno dlhodobo zaplávať. Návštevník si po nich môže voľnejšie plávať ďalšie povinnosti. Výhodné sú nielen pre dlhodobý časový plán, ale aj pre tematické spracovanie rozhovorov – plán, čo chce návštevník dosiahnuť u navštevovaného.

Obsah rozhovorov je spovedným tajomstvom!

b. Pre občasné návštevy je potrebné:

- určiť, ktoré návštevy bude DS NS uskutočňovať;
- dohodnúť sa, či na návštevy bude chodiť jeden alebo dvaja (z prípadu na prípad potrebná flexibilita). Viacerí len výnimočne so súhlasom rodiny, aby nebola zaťažaná ;
- zoznam v pláne návštev, ktorý sa bude každý rok priebežne obmieňať a dopĺňať.

Pri občasných návštevách je veľmi dôležité, aby nikto nebol v zozname vynechaný. V „zabudnutom“ môže sklamanie prejsť do zatrpknutia. Preto je potrebné venovať veľa času pri vypracovaní zoznamu. Pritom konzultovať s viacerými členmi rôznych vekových kategórií členov CZ.

a. Po pohrebe a pri výročiach smrti: pri sprevádzaní smútiacich má DS NS svoje prvoradé miesto (podrobne spracované v knihe „Staroba a choroba, umenie chápať a vedieť pomáhať“, vydal Referát Zborová DIAKONIA ED ECAV). Spoločenstvo CZ a DS NS nesmie smútiacich stratiť z dohľadu. Má im pomáhať. Ak zostal osamotený manželský partner, je potrebné navštevovať a počúvať ho, svojou prítomnosťou ho potešovať, pomôcť mu v jeho smútku a dostať ho z neho. Po roku smútiacich navštíviť. Okrem kvetinky veľmi opatrne voliť traktáty a literatúru hoci aj na požičanie.

b. U chorých – úrazy, chronické ochorenia a iné. Tieto a podobné ochorenia vyradia človeka na kratšiu alebo dlhšiu dobu z pracovného procesu. Z rušných dní sa zrazu dostane do nemocnice a potom do ticha domova. Obdobie rekonvalescencie môže byť naplnené mnohým premýšľaním a otázkami. Návšteva môže pomôcť pri hľadaní riešení. Čo všetko bude k svojmu ochoreniu potrebovať, ukáže prvá návšteva už v nemocnici. Podľa jeho stavu bude potrebné zväziť, čo by ho potešilo pri návšteve v nemocnici. Po návrate domov je možné priniesť kvietok na privítanie a vhodný traktát o chorobe, využívaní času a pod. Nevyliečiteľne chorí by mali mať pravidelné návštevy pravidelných návštevníkov, ale aj občasná návšteva iného návštevníka ich poteší.

c. V Advente a v Pôste: je vhodná príležitosť navštíviť všetkých chorých a tých, ktorí nenavštevujú spoločenstvo CZ pre slabosť tela. Hovoriť s nimi o význame blížiacich sa sviatkov. Vianočné ihličie, resp. rozkvitnutá vetvička sú pomôckou pre rozhovor. Tieto návštevy môžu byť súčasne pozvaním k celozborovému stretnutiu k Večeri Pánovej. Adventné návštevy možno využiť aj ako blahoželanie do nového roka s podarovaním Božieho slova, hesla do nového roka.

d. Po Vianociach alebo na začiatku nového roka: ak sa DS NS rozhodne neuskutočniť návštevy pred Vianocami, môže tak urobiť medzi sviatkami alebo na začiatku nového roka. Blahoželanie spojené s podarovaním Božieho slova, hesla do nového roka, môže veľmi povzbudiť.

e. Pri cirkevnozborových slávnostiach, aktivitách: informovať o aktivitách CZ (poprosiť o modlitebnú podporu). Priniesť program slávností a aktivít. Po nich informovať, ako prebiehali a o ich výsledkoch. Pozvať, alebo ponúknuť Večeru Pánovu v domácnosti. Pri pozvaniach a informáciách robiť vždy „osvetu“, že Večera Pánova je na posilnenie do života a pre život, a nie znamením blízkej smrti!

f. Pri okrúhlych životných jubileách: dohodnúť sa, od ktorého veku (50, 55) začať s návštevami. Pri blahoželaniach si určiť (podľa veku), čo jubilantovi priniesť ako darček: jeden kvietok, záložku s Božím slovom, na ktorej môže byť zobrazený kostol (znalci počítačov by s tým nemali problém!), traktát, knihu – brožúrku s vhodnou duchovnou tematikou (nepriniesť všetko naraz na prvé stretnutie, ponechať si aj pre budúcnosť). Sladkosti sú nebezpečné pre diabetikov. Ak je CZ počtom členov menší tak, že by návštevy jubilantov časovo zvládol aj farár, bolo by veľmi žiadúce, aby sa ich aktívne zúčastňoval. Ak začne, musí navštíviť všetkých. Za päť rokov by tak navštívil mnohé rodiny mimoriadnou návštevou.

Podľa možnosti jedenkrát v roku pozvať všetkých jubilantov okrúhlych narodenín na spoločné stretnutie, posedenie s malým pohostením (ak by bol záujem, ponúknuť aj Večeru Pánovu), na ktorom by všetkých pozdravilo predsedníctvo cirkevného zboru. Jubilantom predstaviť diakonickú skupinu návštevných služieb cirkevného zboru a ponúknuť im v prípade potreby jej služby.

g. Pri jubileách svadby: zvážiť a určiť, pri ktorých výročiach navštíviť jubilujúcich. Bolo by vhodné, aby ich navštívil manželský pár so skúsenosťami, ale primeraného veku k jubilujúcim. Pri prvom výročí ich môže povzbudiť, že prvý rok vzájomného poznávania sa a prispôsobovania sa je za nimi a s Pánovou prítomnosťou už to pôjde ľahšie. Pozvať ich do spoločenstva, na aktivity cirkevného zboru. Ak sa stretávajú v CZ manželské páry, pozvať ich medzi seba. Pri všetkých ďalších jubileách postupovať podobne a primerane veku manželov a jubileu. Pri blahoželaní poteší kvietok, záložka s Božím slovom (sobášnym textom) s oltárom sobáša (najmä pri prvom výročí, alebo ak sa aj po návšteve nezaktivizujú), traktát, knižočka s vhodne volenou tematikou.

Zvážiť, či by nebol priestor na spoločné stretnutie jubilujúcich manželov jedenkrát v roku (zaujímavé skúsenosti starších manželov by obohatili mladších). Keby ich stretnutie zaujalo, mohlo by byť začiatkom občasného, alebo aj pravidelného stretávania sa manželov primeraného veku. Jubilantom predstaviť členov DS NS a ich službu v CZ. Oni im pripravili stretnutie. Mladších manželov pozvať do tejto služby, starším túto službu ponúknuť.

h. Pri jubileách krstu: je veľa možností navštíviť dieťa a rodičov, ale DS, resp. spolupracovníci predsedníctva CZ sa musia rozhodnúť, kedy uskutočňovať návštevy: pri prvom roku, začínajúceho škôlkára, prváčika, po ukončení nižšieho stupňa, pri ukončení Základnej školy a pod. Je dobré rodičom pripomínať krst dieťaťa a ich sľuby. Kým je dieťa menšie a nevníma, návšteva je viac upriamená na rodičov a rozhovor s nimi. Keď je dieťa väčšie a chodí na detské služby Božie, žiaduca je návšteva vedúceho detských služieb Božích. Ak dieťa nechodí na detské služby Božie, vhodná by bola návšteva vedúceho detských služieb Božích s jedným alebo dvoma deťmi, ktoré ho pozvú do spoločenstva detí. Vedúci detských služieb Božích by mal príležitosť hovoriť s rodičmi. Dieťa (primerane veku) môže potešiť omalovánka (keď je s biblickou tematikou, môže v ňom vzbudiť otázky a záujem o Božie veci), iná knižočka, vhodný traktát, sladkosť. Deti z detských služieb Božích môžu priniesť svoje „výrobky“.

i. Poďakovanie za úrody: tento sviatok, ktorý strácal na význame v rámci cirkevného roka, v mnohých CZ začína ožívať. NS dáva široký priestor pre kreativitu. V týždni pred sviatkom ďakovania má NS možnosť navštíviť všetkých navštevovaných, pripomenúť im dary úrody zeme a ďakovať s nimi za ne. Zároveň im priniesť kyticu rôzneho obilia. Mnohým starším kyticu pripomenie ich namáhavú prácu na poliach.

Pri niektorých občasných návštevách je vhodný spomenutý symbolický darček. Pre návštevy všeobecne platí, že darček nie je najdôležitejší, ale poteší aj maličkosť. Nemala by to byť „zbytočnosť“, ale dobre volené traktáty s Božím slovom, po ktorých navštívený môže kedykoľvek siahnuť. (ED vydala modlitebné knižočky, ktoré sú tiež vhodné na podarovanie.) Pre tých, ktorí trávajú dni v samote, je samotná návšteva veľkým darom.³

Pre všetky návštevy platí zásadné pravidlo: veľa počúvať a málo hovoriť! V žiadnom prípade nikomu nehovoriť o obsahu rozhovoru s navštíveným a o podmienkach v akých žije, lebo len tak sa buduje dôvera a zamedzujú klebety.

³ EHO vám môže sprostredkovať tieto modlitebníky

Prvé praktické kroky pri rozbiehaní Zborovej Diakonie v cirkevných zboroch ECAV

Podľa analýzy potrieb⁴ ľudí na území pôsobenia CZ rozdeliť ich do cieľových skupín:

- a. Postihnutí;
- b. Chorí (chronické ochorenia, úrazy);
- c. Starí;
- d. Osamelí – opustení;
- e. Iné, podľa analýzy potrieb.

Členovia ZbD CZ nemusia začať s NS pre všetky cieľové skupiny. Na začiatku sa rozhodujú pre tú cieľovú skupinu, alebo jednotlivcov z rôznych skupín, ktorí službu najviac potrebujú.

Podľa cieľových skupín je potrebné urobiť:

- a- Zmapovať a rozdeliť druhy postihnutia a ich potreby;
- b- Zmapovať chronicky chorých a ich potreby;
- c- Starých

1. Zmapovať starých ľudí a ich potreby a stanoviť minimálnu vekovú hranicu, od ktorej sa začne počítať:

- Počet ľudí samých – bezdetných;
- Počet ľudí samých – deti žijú mimo bydliska rodičov. Navštevujú rodičov cez víkend
 - (a) Pravidelne;
 - (b) Nepravidelne;
- Počet ľudí, samých len cez pracovnú dobu – majú spolubývajúcich.

2. Zistiť potreby evidovaných v bode c-1:

- Pravidelnú návštevnú službu:
 - 1x v týždni;
 - 1x za dva týždne;
 - 1x v mesiaci;
 - inú, podľa dohody
- Občasnú návštevnú službu:
 - Príležitosti dohodnúť v diakonickej skupine návštevné služby.

3. Zmapovať potreby DS NS

- Denne;
- X krát v týždni;
- Podľa dohody.

⁴ Analýza je na str. 8

Ak členovia CZ nemôžu poskytovať túto navštevňú službu, mali by ju sprostredkovať z iných štátnych a neštátnych inštitúcií v obci.

4. Zmapovať potrebu pomoci opatrujúcim svojich príbuzných.
5. Zmapovať iné potreby starých

d- Osamelí – opustení;

Pri mapovaní a-; b-; c-; vychádzať z analýzy a podľa stavu a potrieb vytvoriť predmetnú cieľovú skupinu.

e- Iné, podľa analýzy potrieb;

Táto cieľová skupina môže byť rozdelená do ďalších so špecifickými potrebami.⁵

Mapovanie⁶

- Pri mapovaní vychádzať z analýzy sociálnych potrieb ľudí;
- K mapovaniu použiť spracovaný zoznam členov CZ;
- Zoznam doplnia mapovatelia podľa svojich poznání;
- Nejasné prípady doplniť pri návšteve (navštíviť a dohodnúť podrobnosti);
- Všetkých v zozname navštíviť a zistiť potreby podľa súčasného stavu.

Vedúci diakonickej skupiny navštevnej služby v cirkevnom zbore

Vedúci alebo koordinátor DS NS v CZ je dobrovoľným pracovníkom. Môže byť vytypovaný a navrhnutý:

- Duchovným CZ (farárom, kazateľom);
- Presbyterstvom CZ /Poradným výborom CZ;
- Jednotlivcami – členmi vznikajúcej DS NS;
- Prihlásiť sa sám.

Ak je nie inak určené, vedenie CZ sa musí dohodnúť, kto ho bude menovať (napr. vedenie CZ môže navrhnúť a Zborové presbyterstvo/Poradný výbor schvaľuje.)

⁵ Pozri: Cirkevné zbory by mali byť oázami s ľuďmi, ktorí by... str. 6

⁶ Mapovanie môže urobiť jednotlivec, záujemca o vytvorenie DS NS, alebo členovia volunteri DS NS.

Úlohy

• Organizačné:

1. Vede zoznam členov DS NS v CZ;
2. Vyhodnocuje výsledky mapovania potrieb v CZ;
3. Vypracováva „rozvrh“ požadovaných pravidelných návštev;
4. Po dohode s návštevníkmi DS NS „pridelí“ im navštevovaného;
5. Podľa potreby a požiadavky vykoná prvú návštevu u navštíveného, vysvetlí zámer CZ udržiavať stály kontakt návštevami s tými členmi CZ, ktorí sú nútení už na trvalý pobyt doma (ak si to navštevovaný žiada, aby prvú návštevu urobil farár, sprostredkuje to ale zároveň predstaví voluntera)
6. Pri prvej návšteve upresní s navštíveným termín pravidelných návštev;
7. O zámere CZ s DS NS informuje rodinu navštíveného a predstaví návštevníka;
8. Dbá o nenarušenie vzťahov s rodinou navštevovaného, aby nevznikla nedôvera, zbytočné podozrenie, nedorozumenie;
9. Sám vykonáva NS;
10. Rozdeľuje návštevníkov k tým navštevovaným, aby návštevník vedel naplniť ich potreby.
11. Vede a pripravuje mesačnú, polročnú a ročnú správu o práci DS NS po dohode s vedúcimi CZ a ich požiadavkami;

• Poradenské:

12. Minimálne 1x v mesiaci sa stretá s DS NS k zdieľaniu sa so skúsenosťami, problémami a spoločne hľadajú riešenia;
13. O duchovnému sprevádzaniu prizýva farára CZ. Ak má farár čas a záujem, môže sa zúčastňovať všetkých stretnutí;
14. O stretnutí – požiadavkách a úlohách informuje farára CZ (ak nie je prítomný), prediskutuje s ním a rieši nedoriešené otázky;

• Nepravidelné:

15. Organizuje stretnania starších na pôde CZ a Večerou Pánovou, vhodným programom a posedením pri občerstvení;
16. Organizuje iné nepravidelné aktivity v CZ spojené s navštevňou službou;
17. Podľa potreby a ponuky organizuje ďalšie vzdelávanie a sprevádzanie DS NS;

Návštevník- voluntér, člen diakonickej skupiny návštevnjej služby Zborovej Diakonie CZ

Členom DS NS môže byť člen (ale nemusí) CZ, ktorý má dar:

- Trpezlivo počúvať;
- Nechať hovoriť navštíveného („tu som pre teba, pripravený počúvať“);
- Mlčať a nerozprávať o počutom;
- Podnecovať a viesť duchovné rozhovory (čítanie Božieho slova, modlitby);
- Nesnažiť sa do každej situácie radíť,...

Členom DS NS môže byť člen (ale nemusí) CZ, ktorý chce:

- Pomôc v domácnosti a opatrení navštíveného
- Vymeniť domácich aby si mohli oddýchnúť

Člen DS NS sa sám:

• Rozhoduje pre dobrovoľnú NS. Pre NS sa zaväzuje dlhodobo. NS ho nesmie zaťažovať telesne, duševne a duchovne tak, aby sa sám dostal do problémov.

• Rozhoduje o možnostiach a hraniciach svojej služby (pokorne si sám pred sebou priznáva možnosti a hranice svojich možností, aby neublížil sebe a tým, ktorým slúži).

Úlohy

1. Vede evidenciu navštevovaných ;
2. Presne dodržiava dohodnutý termín návštevy – nemešká, radšej príde o 5 min. skôr;
3. Nevyhnutnú zmenu dohodnutého termínu včas oznámi, dohodne nový termín;
4. Zaznamenáva problémy a ich riešenia. Ak ich nevie riešiť s navštevovaným, rieši ich s vedúcim DS NS, farárom a členmi DS NS na spoločnom stretnutí;
5. Osamelých nezískava pre seba a svoj CZ, ale pre Pána Ježiša Krista a spoločenstvo CZ;
6. Navštevovanému ponúka Božie slovo a modlitby, nevnučuje ich, rešpektuje odmietnutie;
7. Nevynáša tajomstvá navštevovaného a jeho rodiny. Rozhovory sú „spovedným tajomstvom“;
8. Nevynáša obsah osobných rozhovorov a problémov;
9. Informuje farára CZ o potrebe duchovno-pastoračnej návštevy, rozhovoru, Večere Pánovej („nevím si s ním rady, žiada si vás, nežiada si vás, ale by ste tam asi mali zájsť“);
10. Navštevovaných zapája do modlitieb pre potreby CZ a jeho akcie;
11. Informuje navštevovaného o priebehu akcií v CZ;
12. Na stretnutiach DS NS informuje a vyhodnocuje výsledky svojich návštev;
13. Navštevovanému prináša vhodné traktáty na povzbudenie, duchovné vzdelávanie a informovanie;
14. Sprevádza navštevovaného podľa svojich schopností;
15. **Môže podpísať vyhlásenie o mlčanlivosti, ale nemusí (učiť sa mlčať v maličkostiach).**

Duchovný cirkevného zboru a Zborová Diakonia

Úlohou duchovného v CZ v smere služby lásky – Zborovej Diakonie je:

1. Vychovávať v Božom slove, budovať vedomie a uvedomovanie si biblického poslania človeka pre Zborovú Diakoniú;
2. Podnecovať;
3. Povzbudzovať;
4. Pomáhať;
5. Sprevádzať.

V každom CZ existujú vzájomné návštevy príbuzných, priateľov, susedov. To je „súkromná“ Zborová Diakonia. Pre ZbD CZ je potrebná DS ktorá by sa venovala už neaktívnym členom CZ.

6. Predložiť zborovému vedeniu ak sa chce registrovať DS a jej služba ako združenia občanov;
7. Poveriť schopného spolupracovníka na vybavenie legislatívno-právnych záležitostí na registráciu;
8. Byť zodpovedný za pravidelné rozhovory s vedúcim DS;
9. Zúčastňovať sa pravidelných stretnutí členov DS (nie je nutné, podľa potreby DS);
10. Duchovno–pastoračné sprevádzanie členov DS ZbD;
12. Sprevádza DS duchovným vzdelávaním a poradenstvom;

Zásady uplatňovania služieb

Sestra Eva Bunčáková, odborný zástupca a vedúca ADOSky „Marta“, stanovila Zásady uplatňovania služieb, ktoré poskytujú:

1. Rovnosť – rovní sme si pred Pánom Bohom;
2. Celistvosť a jedinečnosť človeka – psychické, fyzické, sociálne a duchovné potreby;
3. Tolerancia – poskytujeme s toleranciou službu všetkým, ktorí sa na nás obrátia, rešpektujeme odlišné názory a inú konfesiu;
4. Pastorizácia – ponúkame prijateľným spôsobom duchovnú pomoc a poskytneme ju každému, kto o ňu požiada;
5. Spoločenstvo – vzťah k človeku, solidarita a naše zborové spoločenstvo sú pre nás veľmi dôležité;
6. Mlčanlivosť – zverené osobné informácie chorého alebo inak postihnutého človeka dôverne zachováваме;
7. Spolupráca s rodinou – rozvíjame otvorené vzťahy medzi pracovníkmi Zborovej DIAKONIE a medzi klientom a jeho rodinou;
8. Misia službou – v širšom slova zmysle je služba DIAKONIE i službou a svedectvom verejnosti, zvlášť kresťanského zboru a každého člena miestnej časti...“⁷

⁷ Zápisnica z pracovného stretnutia pracovníkov ZbD CZ Bratislava – Prievoz dňa 23.11.2000.

B. Listiny na zriadenie Zborovej Diakonie v CZ

Každý Cirkevný zbor, ktorý sa rozhodne vytvoriť si DS akejkoľvek služby, môže ju aj registrovať a právne zriadiť. Pre ďalšie informácie v súvislosti s týmto kontaktovať EHO.

C. Vzdelávanie koordonátorov a voluntérov DS:

1. Kurz návštevných služieb a opatrovania v domácnosti môže poskytnúť EHO
2. Ak DS potrebuje osobitné vzdelávanie pracovníkov tiež môže poskytnúť EHO a organizovať kurzy s väčším počtom členov DS, pre spojené 2–3 zbory (jedno a dvojdňové).
3. Seminár z projekt manažmentu
4. EHO tiež môže poskytnúť semináre, stretnutia a regionálne stretnutia samých koordinátorov a voluntérov s cieľom aby sa navzájom informovali a vymenili skúsenosti, povzbudzovali sa a podporovali v tejto službe.

Podmienky vzdelávania pre účastníkov:

- Každý pracovník ZbD má vlastniť knihu „Staroba a choroba, umenie chápať a vedieť pomáhať“ a „Modlitby pri starostlivosti o chorých a starých“;
- Pred účasťou na vzdelávaní má každý účastník mať, podľa možnosti, preštudované aspoň niektoré oblasti z uvedenej knihy;
- Minimálne jedenkrát v roku podať informácie o použiteľnosti a použitia naučeného;

Finančné náklady – výdavky:

Ak je nie inak určené a že DS má vopred zabezpečené zdroje financovania (od sponzorov cez projekty) môže CZ organizovať zbierky pre tieto aktivity a členom DS by sa mali hradiť aspoň cestovné trovy.

Témy vzdelávania

1. Analýza potrieb ľudí v CZ a na jeho pôsobení;
2. Pomoc:
 - a- poskytnúť;
 - b- prijať;
3. Dobrovoľníctvo;
4. Komunikácia;
5. Cieľové skupiny - ich zvláštnosti:
 - a- Staroba:
 - I. Zomieranie a smrť;
 - II. Sprevádzanie zomierajúcich;
 - b- Choroby:
 - I. Chronické ochorenia;
 - II. Závislosť (alkohol, drogy);
 - III. Postihnutia;
 - IV. AIDS

© Copyringht Evanjelická DIAKONIA ECAV na Slovensku, Referát Zborovej DIAKONIE

Názov originálu: **MANUÁL pre vznik Zborovej DIAKONIE v cirkevných zborech ECAV na Slovensku**, Zuzana Kolárovská, farárka, vedúca Referátu ZbD ED ECAV na Slovensku

Vydáva: Ekumenická humanitná organizácia v Novom Sade pre používanie v EHO zakladateľských cirkvách

Riaditeľ EHO: Bereš Karolj

Textové a technické spracovanie: Zuzana Kolárovská

Tlač: IDEAL- Novi Sad, 2008.

Náklad: 100 kusov